

(sine speciali indulto apostolico) devenire valeat; legitur enim apud Acta (XII. 353): « Iura parochialia ex iure « communi promanant, contra quod nil possunt locorum « Ordinarii ». Vide etiam Acta (VIII. pag. 540).

836. *Quid de cadavere per viam ferream ad stationem civitatis, ubi sepeliri debet, delato?* Perinde est ac si quis a loco dissito veniens in illa statione casu mortuus fuisset. Videndum an domicilium vel quasi domicilium in civitate (aut paroecia vicina) habeat, an vero tamquam peregrinus considerari debeat. Videndum insuper an in loco quoad funera a iure communi, an vero quoad associationem cadaveris a particulari consuetudine parochi stationis favente, regula sumenda sit. Videndum denique an cadaver ad aliquam Ecclesiam vel ad Cathedralis, pro funere, an vero directe ad coemeterium deferri debeat. Iuxta hos diversos casus ex supradictis facile erit decidere quomodo procedendum sit.

CAPUT VIII.

De iure parochi exigendi ut parochiani a se ipso exclusive sacramenta recipiant vel ad paroeciam se conferant.

837. *Quid hoc in puncto circa Sacramenta et alias functiones?* Vide quoad baptismum n. 178; quoad communionem paschalem n. 749; quoad primam puerorum communionem n. 751; et quoad Viaticum et Extremam Unctionem n. 750. 752.

Quoad alias functiones (exceptis exequiis, ut supra) parochi adhortari quidem poterunt (et subinde debent) parochianos ut ad parochialem Ecclesiam se conferant; sed ius strictum id exigendi non habent. De Missa parochiali scripsit Bened. XIV (*De Syn. XI. xiv. 10*): « In-
« tegrum hodie omnibus esse in qualibet Ecclesia, modo

« non sit capella seu oratorium privatum, sacris myste-
« riis interesse, quia contraria consuetudine in toto chri-
« stiano orbe recepta, derogatum est praecepto audiendi
« missam parochialem ». Hinc sequitur, de explicatione
Evangelii (quae intra eandem Missam fieri debet) idem esse
dicendum; unde idem Bened. XIV (*l. c. n. 13*): « Obliga-
« tionem, si quae unquam fuit, auscultandi proprium pa-
« rochum verba facientem ad suum populum, ablatam
« nunc esse per contrariam consuetudinem, cum passim
« viri pii et docti alio se conferant ad sacros audiendos
« oratores ».

838. *Habetne saltem parochus ius ut parochiani mittant ad ipsum pueros suos pro doctrina christiana?* Nequidem circa rem hanc parochus verum ius habet. In collectione resolutionum S. C. C. Pallottinii (v. *Doctrina Christiana n. 5*) legitur: « Pueri cogi non possunt ut ad
« doctrinam christianam discendam petant Ecclesiam paro-
« chialem; quandoquidem S. Congregatio declaravit, non
« posse compelli pueros, ut accedant ad Ecclesiam paro-
« chialem ad doctrinam christianam ediscendam. *In dub.*
« *ad C. IV. Sess. xxiv. de reform. Posit. 77* ». Obligatio itaque absoluta parochianorum est ut filii in christiana doctrina instruantur. Quod autem ad paroeciam praecise in hunc finem eos mittant, hoc est solum de consilio, dummodo aliis mediis ipsorum instructionem procurent. Si tamen consuetudo esset ut pueri vel puellae unius paroeciae non ad propriam sed ad aliam paroeciam se conferrent; ita ut parochus vel neminem haberet cui catechismum traderet, vel soli pueri, aut solae puellae ad illum se conferrent, tunc parochus ipse, ad huiusmodi non tolerabilem consuetudinem abolendam, ad Episcopum recurrere deberet. Cf. Bened. XIV (*Inst. IX. 1-10*).

CAPUT IX.

De iuribus parochi circa sacras functiones.

Agendum est 1. De distinctione inter functiones sacerdotales et parochiales. 2. De iuribus parochi quoad functiones in paroecia sua. 3. De iuribus parochi quoad functiones in aliis Ecclesiis vel oratoriis intra limites paroeciae suae sitis.

ARTICULUS I.

De distinctione inter functiones sacerdotales et parochiales.

839. I. Functiones sacerdotales a quolibet sacerdote indeterminatim, habita tantummodo licentia Rectoris Ecclesiae, peragi possunt, prout sunt, v. g. celebratio Missae, Benedictio cum SS.mo Sacramento etc.

Functiones autem parochiales sunt quae ita semper aut generatim exerceri possunt a parochis ut solum vel fere solum ad illos restringantur.

II. Hoc sensu functiones parochiales sunt speciatim sequentes. 1° Administratio Sacramentorum Matrimonii, Viatici, et Extremae Unctionis. 2° Administratio Baptismi et benedictio fontis baptismalis, si paroecia illum habeat. 3° Benedictio domorum in Paschate. 4° Missa in feria V. Maioris hebdomadae: atque aliae functiones hebdomadae eiusdem. 5° Processiones etiam extra ambitum Ecclesiae cum cruce et stola. 6° Solemnes benedictiones camporum etc. 7° Funera.

III. Caeterum, ad iudicandum quatenus aliae functiones sint sacerdotales, an vero parochiales; item quomodo aliquae functiones parochiales non omnibus parochis competant vel interdum ab aliis quoque fieri possint, regula principalis a legitima consuetudine, maxime vero a legibus synodalibus, potius quam a iure communi, sumi debet.

IV. De iure communi benedictio mulieris post partum non est mere parochialis (S. R. C. *Decr.* 3813); et idem dic de benedictionibus et distributionibus candelarum, palmarum, cinerum, nec non de benedictionibus rerum comestibilium etc. Sed alicubi ad parochos, sine minus prorsus saltem quasi exclusive, spectant. Cf. Lambertini (*Inst. C. V. § VII*).

ARTICULUS II.

De iuribus parochi quoad ea quae relate ad sacras functiones sive libere sive accedente speciali consensu Episcopi, in paroecia sua, sive intra sive extra Ecclesiam, facere vel exigere potest.

840. *Quid de iure parochi circa functiones et festivitates intra Ecclesiam?* Ius istud limitatur ad functiones et festivitates consuetas (Bouvier *De Ord. de obl. praedic. in fin.*), ita ut sine speciali consensu Episcopi, nec antiquas praetermittere nec novas introducere possit. Recolantur supra dicta (*n.* 687. XI. XII).

In particulari notari possunt sequentia.

I. Benedictiones cum SS.mo Sacramento in eadem Ecclesia impertiri possunt etiam pluries in die (evitata tamen nimia frequentia) de licentia Episcopi (*Decr.* 3438 et 3448); quae licentia pro benedictionibus, quae sint de more, iam semper adesset.

II. Expositiones extraordinariae SS. Sacramenti non licent nisi ex causa publica atque ab Episcopo expresse approbanda. Aliud est de consuetis, et maxime de illis quae, pyxide a tabernaculo non extracta, pro causa privata peraguntur (Cf. *Decr.* 806 et 3448 ad V).

III. De obligatione recurrendi ad Episcopum pro facultate peragendi sacram Missionem iam egi supra

IV. Denique ius parochi circa functiones semper cedere debet praecipis Episcopi, qui praecipere potest ut aliquid sive fiat sive omittatur.

841. *Quid de iure parochi pro servitio Ecclesiae aliquid a sacerdotibus vel clericis exigendi?*

I. Imprimis regulariter ius non habet parochus exigendi ut sacerdotes suae paroeciae sive pro doctrina christiana, sive pro sacris functionibus, sive pro Missa celebranda se praestent. Ad haec enim ne Episcopus quidem regulariter eos adigere potest; unde legitur apud Acta (XV. 326): « Episcopos, generaliter loquendo, adigere non posse sacerdotes, animarum curae minime addictos, ad christiana nam doctrinam docendam: posse tamen clericis denegare ascensum ad ordines maiores, et sacerdotibus beneficia, si parochis operam suam commodare neglexerint in tradenda doctrina christiana ». Dixi *regulariter*; aliud enim esset (speciatim quoad Missae celebrationem die festo) si populi necessitas id exigeret; unde scripsit Pasqualigus (*De Sacr. Missae q. 844. n. 11*): « Si in aliquo oppido sit unus tantum sacerdos, qui teneatur celebrare diebus festis, et adsint alii simplices sacerdotes, poterit Episcopus eis praecipere ad celebrandum diebus festis. Ratio est quia adest indigentia populi, eo quod difficile sit quod omnes eadem hora conveniant ad audiendam Missam ». Apud Acta (II. pag. 300). In casu itaque necessitatis parochus Episcopum commonefacere deberet. Et sane hoc patet etiam a pluribus S. C. C. decisionibus, ut videre est in *Praxi* (Ed. III. v. III. n. 443).

Plebani tamen habentes fontem baptismalem ius habent ut parochi proprii plebanatus in sabbato sancto ad eius Ecclesiam conveniant, non obstante distantia. S. R. C. (10 Jul. 1638. n. 645).

II. Parochus exigere potest ut nemo sine sua licentia (saltem praesumpta) in Ecclesia sua confessiones audiat, aut functionem aliquam peragat. Item ut sacerdotes rubricas servant, et scandalum non praebeant. De iure exigendi litteras testimoniales pro Missa celebranda a sacerdotibus sibi minime notis egi supra (n. 687. V).

III. Stricto rigore, Parochi non tenentur subministrare *gratis* utensilia sacerdotibus in sua Ecclesia celebrantibus, nec ad id possunt per Episcopum cogi; sed tantum hortari; et hoc, non obstante solito. Cf. Ferraris (v. *Parochus III. 11*). Dixi *stricto rigore*; si enim nihil solvendi consuetudo esset, unusquisque videt consequentias, quae ex huiusmodi exigentia secuturae essent. S. R. C. (31 Martii 1703. n. 2107) Cf. Monit. Ecel. (V. II. 147).

842. *Quid de iure parochi relate ad functiones extra Ecclesiam peragendas?*

I. Sine consensu Episcopi processionem extraordinariam peragere non posset, quamvis de aliqua universae suae paroeciae necessitate ageretur. S. C. Epp. et RR. Jul. 1636 apud Berengo (n. 164).

II. Parochus privative competit ius benedicendi domos in Paschate. Consuetudo autem ut postea vice-parochus eandem repetat benedictionem, esset abusus omnino eliminandus, idque quamvis parochiani illam exposcerent. S. R. Congr. (*Decr. n. 2270*).

III. Benedictio camporum et maledictio contra noxia animalia est privative de iuribus parochi si sit in forma solemnibus (*Decr. 1297 ad IV*); minime vero si sit in forma privata. Attamen, speciatim quoad maledictionem contra noxia animalia, parochus (in casu abusus) recurrere posset ad Episcopum, quia est reservata.

843. *Quid si in Ecclesia parochiali aliqua confraternitas acceptata fuisset; vel adesset Capellae iuris patronatus? Si in Ecclesia parochiali adesset pia confraternitas, iura parochi intacta remanent; ita tamen ut conventionibus, quae in erectione confraternitatis factae fuissent, stare deberet.*

Si in parochiali Ecclesia (scilicet intra ipsam) adesset capellae iurispatronatus, De Bonis (n. 72) dicit: « Capellani iurispatronatus celebrare debent in horis commodis Ecclesiae, et patroni nequeunt penes se tenere claves suarum capellarum, ex sententia Congregationis Episcoporum (apud Pitonium n. 90 ex Nicol. in Ianuensi 1578 18 Martii). Certe ita sapienter cautum, ne Capellanorum celebratio publicas interturbaret functiones, quae in Ecclesia eadem fiunt, aliaque non leviter prodirent incommoda si capellanis fieret in quacumque hora celebrandi potestas in capellis iurispatronatus intra Ecclesiam constitutis ». Quod tamen hic auctor dicit de celebratione facienda in horis commodis Ecclesiae, discreto modo intelligendum esse videtur (nisi a fundatore horae statutae fuissent, aut nisi absoluta populi necessitas aliquid exigeret). Aliud est enim si Missae celebratio veram turbationem affer-

ret (ut puta, si populum ab explicatione Evangelii audienda distraheret aut averteret), et aliud si maiorem aliquam commoditatem non afferret. Scripsit Pignatelli (IX. *Consult. CXI, 14*): « Fateor equidem Episcopum pro illis diebus, quibus libere celebrantur Missae iuxta mentem fundatoris, posse statuere tale tempus, talem horam, ut per celebrationem huiusmodi non impediatur aut perturbetur Ecclesiae servitium... Tunc enim agit Ecclesia *de damno evitanda*, quod sibi afferri non potuit per institutionem celebrationis Missarum... At nego posse Episcopum suis ordinationibus augere ipsius Ecclesiae commoditatem in praeiudicium dictae libertatis iure competentis rectori (beneficii). Nam Ecclesia hoc casu ageret *de luero captando* maioris sui commodi, quod fieri non debet cum aliena iactura ».

844. *Quid si parochus in Ecclesia aliena (v. g. cathedrali vel collegiata vel Regularium) ad parochialia officia exercenda receptus fuisset?* Tunc ius haberet ad functiones quae a parochiali officio stricte exiguntur; non vero ad illas quae iam spectant ad Capitulum, et nequidem ad illas quae a maiori zelo suggeri possent, nisi iuxta conventiones legitime initas, aut de consensu principalis Rectoris Ecclesiae peragerentur. Custodia tamen SS. Sacramenti ad parochum spectaret (S. R. C. *Decr. 3505*).

845. *Quid si adesset consuetudo ut doctrina christiana non a parochis, sed a Canonicis vel Regularibus traderetur?* Consuetudo huiusmodi, ad parochi exclusionem sustineri nequiret, sed tamquam abusus intolerabilis eliminari deberet. Aliud esset si Canonici vel Regulares doctrinam quidem edocerent, sed sub parochi directione. Vide Lucidi (I. III. § 10 n. 338) et Acta (XV. pag. 326).

846. *Potestne parochus confraternitatem aut aliquam piam unionem erigere?* Auctoritate propria et sine consensu Episcopi, negative. De simplicibus piis unionibus seu congregationibus scripsit Ursaya (apud Acta VIII. 275): « Congregationes vero sunt privatae quaedam hominum adunantiae, qui privatim, *de licentia tamen Ordinarii*, congregantur in aliquo loco, qui non sit Ecclesia publica, ibique certis temporibus sua peccata confiteri, et Eucharistiae Sacramento refici solent, nec non audire exhortationes et admonitiones alicuius patris spiritualis...; nunquam vero hi figuram faciunt in processionibus publicis, nec sacris seu specialibus indumentis utuntur ».

ARTICULUS III.

De iure parochi circa functiones in aliis Ecclesiis vel oratoriis publicis intra limites paroeciae suae sitis.

847. I. Ecclesiae istae possunt esse dependentes, vel independentes. Dependentes sunt non solum subsidiariae sed etiam aliae quae proprium rectorem (nisi forte a parochis ipso delegatum) non habeant. Independentes autem sunt si sint Regularium, vel iuris patronatus, vel spectent ad aliquam Confraternitatem, vel utcumque rectorem a parochis independentem habeant.

II. Si sint dependentes, tunc parochus pro sacris functionibus de illis, quasi de Ecclesia propria ageretur, valde disponere potest. Attamen SS. Sacramentum (excepto casu subsidiariae, vel specialis indulti apostolici) in illis retinere nequiret. Aliae etiam possent adesse limitationes, si nempe ex decreto Episcopi, vel conventionibus legitimis, vel consuetudine, iura parochi fuissent restricta ad aliqua; v. g. (quoad subsidiarias) ad functiones solemnes personaliter exercendas solum in praecipuis solemnitatibus; ad assistendum matrimoniis; ad funera peragenda; ad habendam clavem oblationum; ad rationum revisionem etc.

III. Aliud est si Ecclesiae sint independentes. Attamen circa illas quoque per accidens aliquid iuris parochis remanere potest, et casus principales sunt sequentes.

1º Si (ut dixi supra n. 779) necessarium esset sumere Eucharistiam ad Viaticum administrandum.

Decretum S. R. C. (quod extenditur etiam ad Regulares) sic prostat: « An data distantia Ecclesiae parochialis ab infirmo SS. Viatico reficiendo, et proximitate Ecclesiae Regularium, quae sita est intra limites paroeciae, parochis vel illius coadiutori urbane petenti SS. Eucharistiam extrahere ab Ecclesia regulari praedicta, ut opportune consulat saluti spirituali infirmorum, liceat Regularibus ipsis, cuiuscumque sint ordinis, instituti vel societatis, illam denegare sub motivo exemptioris et privilegiorum? S. C. respondendum censuit: Non licere nec Regularibus, nec Presbyteris saecularibus etiam exemptis, in casibus necessitatis denegare ». Die 22 Aug. 1705 (n. 2159).

2º) Si celebrari deberet in Ecclesia vel publico oratorio confraternitatis officium funebre praesente cadavere et defunctus esset parochianus; tunc enim officii ipsius celebratio ad parochum spectaret. Patet ex decretis S. R. C. n. 2123 ad 20, et 3423. Sed hoc non extenditur ad casum in quo idem officium fieri deberet in Ecclesiis Regularium. *Decr. 448. 731.*

3º) Si in Dioecesi adesset consuetudo ut Missae *cantatae* sive pro vivis sive pro defunctis in iisdem Ecclesiis vel oratoriis ad parochum vel eiusdem substitutum spectarent. Cf. Lambertini (*Instit. CV. n. 117*).

4º) Speciatim ruri, oratoria in causa esse solent ut ruricolae, pro Missa diebus festis audienda, ad illa divertant, et sic Evangelii explicationem non audiant. Equidem parochi (excepto casu in quo ex praecedente lege synodali aut decreto episcopali res iam fuisset determinata) ex sese remedium apponere nequirent; sed possent et facile deberent recurrere ad Episcopum, qui de iure providere potest aliquo ex sequentibus modis. Potest enim exigere ut sacerdotes illuc Missam celebraturi Evangelium explicent, catechismum faciant, vel saltem res magis necessarias in memoriam revocent et festa atque vigiliis annuntient. Si autem oratorium esset nimis vicinum Ecclesiae parochiali, posset Episcopus prohibere ne in illo Missa celebretur ante parochialem (quae tamen hora convenienti locum habeat): imo posset etiam exigere ut diebus festis sacerdos potius quam in oratorio celebret in parochiali: denique (si hoc satis esse existimaret) posset praecipere ut in principalibus solemnitatibus in oratoriis Missae non celebrentur. In magnis autem civitatibus, quoad horas celebrandi Missas in Ecclesiis secundariis intuitu Missae parochialis in paroeiis, vix quidquam exigi poterit. De his omnibus vide Pallottini (v. *Missae § VIII. n. 22 et seqq.*), Decreta S. R. C. (n. 484 et n. 2893), maxime vero Benedictum XIV Encycl. *Etsi minime et Instit. XLIV.*

5º) Idem dic si populus ad alias Ecclesias advocaretur

tempore quo parochus explicat catechismum; imo hoc in casu Episcopus, tamquam delegatus Sedis Apostolicae, etiam contra Regulares (et quamvis solemne aliquod festum peragerent) procedere posset, ut patet ex citata Benedicti XIV Encyclica *Etsi minime.*

6º) Ius non habet parochus prohibendi ne in aliis Ecclesiis sive a Regularibus sive a sacerdotibus saecularibus, permittente Episcopo, edoceantur pueri in doctrina christiana; sed ius habet ne hoc fiat eadem hora qua fit in paroeia. S. C. C. apud Lucidi (*J. III. 336-337*).

7º) Quoad Missas (quae forte diebus festis ultra parochialem essent celebrandae) et quoad alias functiones, parochus ius habet ne populi concursus alii ei adimant; quod maxime accideret si, propter coincidentiam aut malam distributionem horarum, plures sine Missa essent remansuri, vel ad functiones longe minus fructuosas forent diversuri. In tali casu, si per leges dioecesananas provisum non fuisset, ad Episcopum pro remedio recurrere oporteret.

8º) Denique parochus ius habet ne Regulares aut Confraternitates faciant processiones extra ambitum et non prope muros suarum Ecclesiarum, seclusa licentia Episcopi aut consuetudine formiter probata. Patet ex S. R. C. *Decr. 2123 ad 22* aliisque pluribus (Cf. Indicem gen. v. *Processio quoad Regulares et Confraternitates*).

CAPUT X.

**De iure parochi circa sedilia in ecclesia,
contra prospectus qui forte in illa invenirentur,
circa sonitum campanarum, et circa scandala impedienda.**

848. *Circa sedilia (vulgo BANCHI) in Ecclesia potest ne parochus exigere vel 1º ut auferantur nisi tali vel tali modo reformentur; vel 2º ut a volentibus illa retinere aut de novo introducere maior vel minor, iuxta diversam loci dignitatem et commoditatem, taxa solvatur;*